

Анна ЧЕЧЕЛЬ,
д.е.н., професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Маріупольського державного університету

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА В СТРАТЕГІЧНОМУ ПЛАНУВАННІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ В УКРАЇНІ

В умовах післявоєнної відбудови в Україні та змін у структурі споживання і розвитку суспільства, які викликані об'єктивними факторами обмеженості ресурсів, перехід до нових форм ведення бізнесу з фокусом на вирішення різних соціальних питань є необхідним, але в той же самий час довгим і складним процесом.

У 2011 році Європейська комісія схвалила довгострокову програму «Ініціатива соціального підприємництва» (Social Entrepreneurship Initiative). Мета програми – стимулювати країни європейського регіону до підтримки та розвитку сектору соціального підприємництва. Програма має три основні фокуси: дружнє до соціальних підприємців законодавче середовище, популяризацію діяльності соціальних підприємств, створення умов для отримання фінансування на їх розвиток.

Основними завданнями впровадження концепційних основ соціалізації підприємств є: сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу як чинника модернізації економіки та підвищення її конкурентоспроможності; запровадження єдиних підходів до розуміння соціальної відповідальності бізнесу в Україні всіма учасниками суспільних процесів; сприяння розвитку системи не фінансового звітування з метою більшої поінформованості суспільства щодо реалізації суб'єктами господарювання заходів із соціальної відповідальності бізнесу; удосконалення існуючих і розвиток нових форм державно-приватного партнерства для економічного, соціального й екологічного розвитку громад та територій та інші [1, с. 40–44].

Саме соціальні підприємства грають основну роль у розв'язанні низки соціальних, економічних, екологічних проблем, посилюють інклюзію та соціальну згуртованість місцевих громад, сприяють розвитку локального соціального капіталу, посилюють демократичну участь, сприяють розширенню прав та можливостей жінок та надають якісні послуги [2].

«Соціальні» проекти у порівнянні з традиційними більше впливають на розвиток суспільних відносин. Однак чітку межу між «класичним» і «соціальним» бізнесом провести складно, оскільки багато підприємців не ідентифікують свої проекти як «соціальні». За приблизними підрахунками експертів, в Україні до війни налічувалося близько 700 соціальних підприємств, але до каталогу соціальних підприємств було подано інформацію трохи більше 50 [3].

Аналіз довоєнного соціального підприємництва в Україні дозволив виявити основну проблему його недостатнього розвитку у вигляді відсутності законодавчої бази [4]:

1. Брак державної підтримки на етапі становлення або розширення соціальної організації. Етап становлення соціальної організації, як і будь-який інший, несе в собі найбільшу кількість ризиків. Саме на початковому етапі відбувається банкрутство більшості соціальних організацій, отже, потрібна державна підтримка для розвитку подібних організацій на початковому етапі .

2. В даний час соціальне підприємництво не має привілеїв у порівнянні з традиційними комерційними та некомерційними організаціями, що призводить до неможливості визначення кількості соціальних підприємців в Україні в цілому або в будь-якому регіоні. А також, при однакових умовах соціальні підприємці програють традиційним в зв'язку з меншою рентабельністю і соціальними цілями.

Стратегічне планування розвитку соціального підприємництва у період повоєнної відбудови має враховувати зниження бар'єрів і стимулювання прогресу даного інституту, що в подальшому дозволить йому стати одним із пріоритетів державної політики.

Крім того, необхідно глибоке залучення учасників на всіх етапах життєвого циклу планування регіонального та місцевого розвитку. Крім того, необхідно відновити роботу національних координаційних органів України для забезпечення кращої узгодженості політики та виконання ними функції каналу національного/місцевого обміну, який, у свою чергу, сприятиме успішній реалізації державної регіональної політики. Що стосується децентралізації, необхідні дії щодо усунення напруженості між різними рівнями влади, що виникають через дублювання повноважень, а також зміцнення потенціалу муніципалітетів долати адміністративні, фінансові та інвестиційні проблеми.

Організації громадянського суспільства, соціально-орієнтований бізнес і наукові кола можуть відігравати важливу роль у впровадженні, моніторингу та оцінці стратегій та їх програмуванні, пропонуючи місцеве розуміння потреб розвитку, пріоритетів і результатів. Враховуючи досвід, який набувають усі рівні влади, працюючи з неурядовими групами для підтримки військових зусиль, було б цінно перенести ці знання і застосувати їх також у діяльності з післявоєнного відновлення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гриник О.І., Сисоєва І.М. Соціалізація підприємства як важіль інноваційного розвитку. Держава та регіони. 2020. № 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.econom.stateandregions.zp.ua/archive?id=123>

2. Гулевська-Черниш А. Соціальне підприємництво: європейський зліт vs український реалізм. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zn.ua/ukr/SOCIUM/socialne-pidpriyemnictvo-yevropeyskiy-zlitvs-ukrayinskiy-realizm-272250_.html

3. Яке майбутнє у соціального підприємництва в Україні? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://platformamsb.org/yake-majbutnye-u-sotsialnogopidpryemnytstva-v-ukrayini/>.

4. Chechel A. THE ORGANIZATIONAL AND LEGAL FORM OF SOCIAL ENTERPRISES IN UKRAINE. Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference, Cambridge, December 9, 2022. Cambridge-Vinnytsia: P.C. Publishing House & European Scientific Platform, 2022. - P. 39-41

УДК 334.72:338.2

Ольга ЯКОВЕНКО,

завідуюча першим загальнопсихіатричним чоловічим відділенням
КНП «Обласної клінічної психіатричної лікарні м. Слов'янськ»

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ НА ШЛЯХУ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ КРАЇНИ

За умов повномасштабної війни та воєнного стану держава демонструє обмежені можливості на фоні необмеженої кількості невирішених проблем соціальної сфери.

План відновлення України закладає основи для майбутньої відбудови національної економіки та покликаний створити механізми само-підтримуючого економічного розвитку. Він складається з 15 національних програм. Ці програми значною мірою відповідають основним потребам країни як у воєнний, так і післявоєнний період.

Позитивним аспектом Плану відновлення України є те, що він представляє собою потенційну синергію на шляху до інтеграції в ЄС. У Плані належним чином висвітлені завдання щодо інтеграції в ЄС, синхронізації українського законодавства із Копенгагенськими критеріями та забезпечення взаємного доступу до ринків. Післявоєнна відбудова розглядається як інструмент досягнення відповідності України правилам та стандартам ЄС.

За даними соціологічної групи «Рейтинг» [1], станом на початок квітня 2022 року близько половини (53%) українців втратили роботу через війну, 22% працюють у звичному режимі, 21% – віддалено або частково, лише 2% – знайшли собі нову роботу. Найбільша кількість людей, що втратили роботу – мешканці східних областей України.

Такі високі показники свідчать, що більше половини українців втратили джерело постійного доходу, який би покривав базові потреби людини, давав відчуття безпеки та знижував тривогу перед невизначеним майбутнім.

Можливості провадження та розвитку соціального підприємництва в Україні в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення є одним з дієвих інструментів вирішення гострих соціальних проблем.